

_Силабус курсу
«Загальна психологія»

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Освітньо-наукова програма «Спеціальна освіта» 016.01 Логопедія. Спеціальна психологія

Дні занять:

Консультації: четвер, ауд. 227, V пара

Рік навчання: I, Семестр: I

Кількість кредитів: 3, (90 год). Мова викладання: українська

Керівник курсу

ППП

Кандидат психологічних наук, доцент Сіткар Віктор Ілліч

Контактна
інформація

sitkarv@gmail.com +380667509252

Опис дисципліни

Дисципліна «Загальна психологія» ознайомлює та озброює студентів сучасними знаннями про предмет, завдання та методи загальної психології; особливості психічних пізнавальних процесів (відчуття, сприймання, пам'ять, мислення, уява, увага), емоційних процесів (емоції, почуття), вольових процесів (воля та вольові якості) та врахування їх закономірностей в умовах професійної діяльності логопеда.

Про особливості психічних станів людини: емоційних (стрес, фрустрація, агресія, тривога, страх, настрій, депресія, горе, страждання тощо); мотиваційних (бажання прагнення, пристрасть), вольових (відвага, рішучість, стриманість тощо) та пізнавальних станів (натхнення, допитливість, зосередженість, сумнів тощо).

Про психічні властивості людини (темперамент, характер, здібності), їх структуру та особливості прояву в різних життєвих ситуаціях.

Про структуру та формування особистості, Русійні сили розвитку особистості. Методи вивчення особистості учня. Про спілкування та його сторони (комунікативну, інтерактивну, перцептивну). Психологію міжособистісних взаємин (інтеграція, диференціація в групах а колективах) та структуру діяльності, її види, особливості засвоєння та формування навичок.

Практичні заняття спрямовані на оволодіння діагностичними методиками дослідження психічних явищ людини.

Структура курсу

Години (лек./практ.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2/2	Тема 1. Вступ до психології	Знати предмет загальної психології. Будову, завдання і методи сучасної психології. Розвиток психіки в еволюції тварин і становленні людини. Основні етапи історії психології. Аналіз основних напрямків сучасної зарубіжної психології. Розвиток вітчизняної психології. Поняття про психіку. Рефлекторна природа психічного. Об'єктивний характер	Обговорення, дискусія, тести

		психологічних закономірностей. Мозок і психіка. Психіка як продукт і фактор еволюційного процесу. Якісні перетворення психічної діяльності в процесі антропогенезу. Психіка і свідомість. Структура свідомості і її основні психологічні характеристики. Свідоме, несвідоме і надсвідоме.	
4/8	Тема 2. Психічні процес (пізнавальні, емоційні вольові)	Знати психічні процеси: пізнавальні (відчуття, сприймання, пам'ять, мислення, уява, увага), емоційні (емоції, почуття), вольові (воля, вольові якості), їх види, структуру, індивідуальні особливості та закономірності протікання.	Обговорення, тести, презентації, психодіагностичні методики
2/-	Тема 3. Психічні стани	Сформувати знання про загальні особливості психічних станів: емоційних (стрес, фрустрація, агресія, тривога, настрій, страждання, горе тощо); мотиваційних (бажання, прагнення, пристрасть тощо); вольових (самовладання, наполегливості, відваги, рішучості, стриманості тощо)	Обговорення, презентації, тести, психодіагностична методика
2/2	Тема 4. Психічні властивості	Сформувати загальне поняття про психічні властивості: А) темперамент, психологічні характеристики типів темпераменту, фізіологічні основи типів ВНД. Коло психічних якостей, що характеризують темперамент. Б) Структуру характеру. Риси характеру і закономірності залежності між ними. Соціально-історичну обумовленість формування рис характеру. Акцентуацію рис характеру. В) Кількісну і якісну характеристику здібностей. Структуру здібностей. Проблему вимірювання і визначення здібностей. Можливості компенсації здібностей. Загальні і спеціальні здібності. Творчі здібності. Талант, його походження і роль праці в його формуванні і реалізації. Задатки і здібності. Здібності в зв'язку з загальним і парціальними типами ВНД. Проблема спадковості здібностей. Формування здібностей. Залежність розвитку здібностей від навчання. Роль інтересів і нахилів у формуванні здібностей. Працьовитість як фактор розвитку здібностей. Роль педагога (логопеда, психолога) і сім'ї в розвитку здібностей школяра	Обговорення, дискусія, тести практичне завдання

		<p>Сформувати загальне поняття про спортивну команду як малу соціальну групу та колектив. Формальну і неформальну структура спортивної команди. Динаміку групового розвитку в спортивній команді (лідерство в спорті, конфлікти в спорті, психологічна сумісність в спорті).</p> <p>Групову взаємодію в командах. Рівень домагань та потреб досягнень в групі. Оцінка групової єдності. Внутрігрупове та міжгрупове змагання. Способи діагностики групових феноменів.</p>	
1/-	Тема 5. Психологія особистості	<p>Засвоїти поняття про особистість в психології. Суспільну суть особистості. Індивід і особистість. Особистісний підхід педагога (логопеда) до вивчення, розуміння і виховання учнів. Структура особистості. Індивідуальність, її структура і особливості. Біологічне і соціальне в структурі індивідуальності. Активність особистості. Аналіз зарубіжних теорій особистості і її активності: психоаналітичної (психодинамічної) орієнтації і «гуманістичної» психології. Спрямованість особистості. Мотиви поведінки і їх види. Інтереси, їх види. Переконавання і світогляд особистості. Установки особистості і їх формування. Самосвідомість особистості. Самооцінка і рівень домагань особистості. Відкриття «Я» в процесі розвитку особистості дитини. Формування особистості. Рушійні сили розвитку особистості. Методи вивчення особистості учня.</p>	Обговорення, дискусія, тести, методики дослідження
2/2	Тема 6. Психологія групи та спілкування	<p>Сформувати поняття про спілкування. Єдність спілкування і діяльності. Функції спілкування. Комунікативну, інтерактивну і перцептивну сторони спілкування. Педагогічне спілкування і його соціально-психологічні особливості. Спілкування як обмін інформацією. Спілкування і мова. Вербальна комунікація. Механізми мови. Невербальна комунікація. Роль вчителя (логопеда) у формуванні вмінь мовного спілкування у школярів. Спілкування як міжособистісна взаємодія. Роль і рольові сподівання в процесах спілкування. Психологічний контакт в спілкуванні як міжособистісна взаємодія. Роль і рольові сподівання в процесах спілкування. Міжособистісний конфлікт, його попередження і корекція. Вплив умов міжособистісного спілкування на подолання педагогом (логопедом) смислового бар'єру в спілкуванні. Спілкування як розуміння людьми одне одного. Психологічні механізми сприймання людини людиною. Причинна інтерпретація поведінки іншої людини. Стереотипізація і шляхи подолання упередженості і суб'єктивізму вихователя в педагогічному спілкуванні. Зворотний</p>	Обговорення, презентації, тести, методики дослідження

		<p>зв'язок у спілкуванні Соціально-психологічний тренінг спілкування і психологічна служба школи.</p> <p>Засвоїти поняття про групу. Класифікація і види груп. Типологія груп за рівнем їх розвитку. Колектив як вища форма розвитку групи. Мала група і її розуміння в психології. Диференціація в групах і колективах. Міжособистісний вибір. Соціометрія. Мотиваційне ядро вибору. Референтність і метод референтометрії. Теорії лідерства. Лідер класного колективу. Інтеграція в групах і колективах. Колективістична ідентифікація. Згуртованість як ціннісно-орієнтаційна єдність. Згуртованість в класному колективі. Формування колективізму в сім'ї.</p>	
1/2	Тема 7. Діяльність	<p>Засвоїти поняття про діяльність. Діяльність і активність суб'єкта.. Потреби як джерело активності. Єдність свідомості і діяльності. Будова діяльності людини. Дія і рух. Керування дією і її контроль. Походження внутрішньої психічної діяльності із діяльності зовнішньої, практичної (інтеріоризація). Роль екстеріоризації в формі зовнішніх рухів і мовних реакцій для контролю психічних процесів. Засвоєння діяльності. Формування навичок і основні закономірності вправлення. Структура і взаємодія навичок. Виникнення умінь. Звички і їх роль в поведінці людини. Основні види діяльності. Ігрова діяльність і її психологічні особливості. Навчальна діяльність і її психологічні особливості. Психологічні компоненти трудової діяльності. Педагогічна діяльність (діяльність логопеда). .</p>	Обговорення, презентації, методика дослідження

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК-2	Здатність застосовувати психологічні знання у практичних ситуаціях професійної діяльності.
ЗК-3	Знання та розуміння предметної області та специфіки професійної діяльності логопеда (психолога).
ЗК-4	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК-8	Здатність організовувати та підтримувати ефективну міжособистісну взаємодію, співпрацювати в команді.
ЗК 13	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
СК 5	Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження

СК 6	Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.
СК 10.	Здатність усвідомлювати межі своєї компетентності та дотримуватимся норм професійної етики.

Індекс в матриці ОП	Програмні результати навчання
ПРН 1	Визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.
ПРН 2	Демонструвати розуміння закономірностей та особливостей розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань
ПРН 3	Здійснювати пошук інформації з різних джерел для вирішення професійних завдань в т.ч. з використанням інформаційно-комунікативних технологій.
ПРН 9	Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.
ПРН 14	Демонструвати навички командної роботи у процесі вирішення фахових завдань.

Літературні джерела

Основні

1. Введение в психологию / Под ред. А. В. Петровского. – М.: Педагогика, 1998. – 496 с.
2. Гальперин П. Я. Введение в психологию / П.Я. Гальперин. – М.: Изд Моск. унта, 1976. – 149 с.
3. Гамезо М.Б., Домашенко И.А. Атлас по психологии: Информ.- метод. материалы к курсу «Общ. психология»: Учебное пособие для студентов пед. институтов. – М.: Просвещение, 1986. – 272 с.
4. Гиппенрейтер Ю. Б. Введение в общую психологию: курс лекций / Ю.Б. Гиппенрейтер. – М.: Просвещение, 1999. – 334 с.
5. Загальна психологія: Навч. посібник /О. Скрипченко, Л.Долинська, З. Огороднійчук, та ін. - К.: "А.П.Н.", 1999. – 463 с.
6. Загальна психологія: Підручник / О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук та ін. — К.: Либідь, 2005. — 464 с
7. Загальна психологія: Програма навчального курсу для вищих педагогічних навчальних закладів (за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу) / О.І. Мешко, О.М. Степанов, Р.М. Хмурич, М.І. Дідора, О.Б. Кізь, Г.Г. Колінець, М.О. Орап, Л.А. Ширококорядюк. – Тернопіль: ТНПУ, 2006. – 36 с.
8. Загальна, вікова і педагогічна психологія: Практикум / За ред. Д.Ф.Ніколенка. – К.: Вища школа, 1980. – 207 с.
9. Климов Е. А. Общая психология / Е.А. Климов. – М.: МГУ, 1999. – 508 с.
10. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навч. посібник / С.Д. Максименко. – Вид. друге перероб. та доп. — К.: «Центр навчальної літератури», 2004. — 272 с
11. Максименко С. Д. Общая психология / С.Д. Максименко. – М.: Просвещение, 1999. – 594с.
12. Максименко С. Навчальна діяльність і розвиток особистості / С. Максименко // Психолог. – К., 2004. – №21-22. – С.13-22.
13. Мешко О.І. Практикум з курсу «Загальна психологія»: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / О.І. Мешко. — Вид. 2-ге, перероб. і доповнене. – Тернопіль: ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2008. – 148 с.
14. М'ясоїд П. А. Загальна психологія / П.А. М'ясоїд. – К.: Вища школа, 2000. – 479 с.
15. Немов Р. С. Психология: В 2 кн. / Р.С. Немов. – Москва: ВЛАДОС, 1994.
16. Общая психология / Под ред. В.В. Богословского и др. - М., 1981.
17. Общая психология / Под.ред. А.В. Петровского. - М.: Просвещение, 1981.
18. Основи загальної психології / За ред. С.Д.Максименка. – К.: НПЦ Перспектива, 1998. – 256 с.

19. Основи психології / За ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. – 3-є вид. – К.: Либідь, 1997. – 632 с.
20. Практикум по общей психологии / Под ред. А.И. Щербакова. – М., 1990.
21. Практикум по общей, экспериментальной и прикладной психологии / Под ред. А. А. Крылова, С. А. Маничева. – СПб, 2000. – 560 с.
22. Психологический словарь / Под ред. В. В. Давыдова и др. – М.: Педагогика, 1983. – 448 с.
23. Психологический словарь / Под ред. А. В. Петровского, М. Г. Ярошевского. 2-е изд., испр. и доп. — М.: Политиздат. 1990. — 494 с.
24. Психология / Под ред. А. А. Крылова. – М.: Просвещение, 1999. – 583 с.
25. Психологічний словник / За ред. В. І. Войтка. — К.: Вища шк. Головне вид-во, 1982. — С. 13-14.
26. Психологія / За ред. Г.С. Костюка - К.: Рад. школа, 1968,
27. Психологія: Підручник / Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка, П. А. Гончарук та ін. за ред. Ю. Л. Трофімова. – К.: Либідь, 1999. – 558 с.
28. Рогов Е. Й. Общая психология (курс лекций) / Е.Й. Рогов. – М.: Владос, 1995. – С. 102-129.
29. Роменець В.А. Історія психології / В.А. Роменець. – К.: Вища школа, 1978. – 440 с.
30. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии: В 2-х т. / С.Л. Рубинштейн – М.: Педагогика. 1989. – 720 с.
31. Словарь практического психолога / Под ред. С.Ю. Головина. – Минск: Харвест, 1998. – 800 с.
32. Станкин М. И. Общая психология: Функциональные явления человеческой психики / М.И. Станкин. – М.: Воронеж: Изд-во МПСИ: МОДЭК, 2003. – 400 с.
33. Степанов О.М. Психологічна енциклопедія / О.М. Степанов. – К.: Академвидав., 2006. – 424с.
34. Степанов О.М. Основи психології і педагогіки / О.М. Степанов, М.М. Фіцула. – К., 2003, – 306 с.
35. Столяренко Л. Д. Основы психологии: Практикум / Л.Д. Столяренко. — М.: Педагогика, 1999. – 576 с.
36. Хрестоматия по общей психологии / Под ред. Ю. Г. Гиппенрейтер, В. Я. Романова. – Москва, 1979.
37. Хрестоматия по психологии / Под ред. А.В.Петровского. 2-е изд. – М., 1987. – С. 269-280. 286-292.
38. Хьелл Л. Теории личности: Основные положения, исследования и применения / Л. Хьелл, Д. Зиглер. – 3-е междунар. изд. – СПб: Питер, 2002. – 608 с.

Допоміжна література

1. Аболин Л. М. Психологические механизмы эмоциональной устойчивости человека. – Казань: Издательство Казанского университета, 1987. – 262 с.
2. Абульханова-Славская К.А. Деятельность и психология личности. – М.: Наука, 1980. – 334 с.
3. Агеев В. С. Психология межгрупповых отношений М.: Изд-во Моск. ун-та, 1983. – 143 с.
4. Айзенк Г. Ю. Проверьте свои интеллектуальные способности. – Рига, 1992.
5. Ананьев Б. Г. Избранные психологические труды: В 2 т. – М.: Педагогика, 1980. – Т. 1. – 232 с.
6. Ананьев Б.Г. Психология чувственного познания. М., 1960.
7. Андреева Г. М. Социальная психология. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Издво Моск. ун-та, 1988. – С. 140-150.
8. Аникеева Н. П. Психологический климат в коллективе. – М.: Просвещение, 1989. – С. 34-61.
9. Артамонов И.Д. Иллюзии зрения. – М., 1969.
10. Асмолов А. Г. Деятельность и установка. – М.: изд-во Моск. ун-та, 1979. – С. 84-95.
11. Асмолов А. Г. Принципы организации памяти человека: Учеб. пособие. – Москва, 1985.
12. Ашмарин И. П. Загадки и откровения биохимии памяти. – Ленинград, 1975.
13. Балакирев В. П. Отрицательные переживания у детей // Журнал практического психолога. – 1996. – №1. – С. 6-12.
14. Бандура А. Подростковая агрессия. Изучение влияния воспитания и семейных отношений. /

- Пер. с англ. Ю.Брянцевой и Б.Красовского. – М.: Апрель Пресс, Изд-во ЭКСПО-Пресс, 1999. – 512 с.
15. Бардин К. В. Проблема порогов чувствительности и психофизические методы. – Москва, 1976.
16. Белоус В. В. Возрастные и половые различия приспособительной значимости некоторых свойств темперамента // *Вопр. психологии*. – 1978. – №2. – С 60-69.
17. Белоус В. В. Темперамент и деятельность. – Пятигорск, 1990. – 278с.
18. Беркинблит М., Петровский А. Фантазия и реальность. – М.: Политиздат, 1968. – С. 121-127.
19. Бернс Р. Развитие Я-концепции и воспитание. Пер. с англ. / *Общ. ред. В.Я.Пилиповского*. – М.: Прогресс, 1986. – 422 с.
20. Бех І.Д. Від волі до особистості. – К., 1995.
21. Богоявленская Д. Б. Интеллектуальная активность как проблема творчества. – Ростов, 1983.
22. Бодалев А. А. Психология личности. – М.: Изд-во Моск. унта, 1988. – С 11-24.
23. Бодалев А.А. Личность и общение. – М., 1995 – 325 с.
24. Божович Л.И. Проблемы формирования личности. – М., 1995. – 352 с.
25. Боришевський М.Й. Національна самосвідомість у громадянському становленні особистості. – К.: АПН України, 2000. – 63 с.
26. Брушлинский А. В. Продуктивное мышление и проблемное обучение. – М.: Мысль, 1983. – С. 44-52.
27. Василюк Ф. Е. Психология переживаний. Анализ преодоления критических ситуаций. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1984.
28. Вейн А. М., Калинецкая Б. И. Память человека. – М.: Наука, 1973. – 203 с.
29. Веккер Л.М. Психические процессы. Т. 1. - Л., 1974.
30. Веркор. Люди или животные?: Пер. с фр. — М.: Иностран. лит., 1957. – 227с.
31. Вертгеймер М. Продуктивное мышление: Пер. с англ. – Прогресс, 1987. – С. 269-272.
32. Вилюнас В. К. Психология эмоциональных явлений. – Москва, 1976.
33. Вільш І. Концепція сталих індивідуальних рис особистості та її використання у деяких практичних сферах // *Практична психологія та соціальна робота*. – 1998. – №10. – С.2-6. – 1999. – №1. – С.7-9.
34. Выготский Л. С. Воображение и его развитие в детском возрасте // *Собр. соч.: В 6 т., Т. 3.* – М.: Педагогика, 1983. – 368 с.
35. Выготский Л. С. Мышление и речь // *Собр. соч.: В 6 т., Т. 2.* – М.: Педагогика, 1984.
36. Выготский Л. С. Эмоции и их развитие в детском возрасте // *Собр. соч. в 6-ти томах.* – М.: Педагогика, 1982. – Т. 2. – С. 416-430; 1984. – Т. 6. – С. 92-318.
37. Выготский Л.С. История развития высших психических функций // *Собр. соч. в 6 т., Т. 3.* – М.: Педагогика, 1983. – 368 с.
38. Выготский Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте. – СПб.:Союз,1997. – 344с.
39. Гальперин П.Я. К проблеме внимания. Хрестоматия по вниманию. – М., 1976.
40. Гозман Л. Я. Психология эмоциональных отношений. – М.: Изд-во Моск. унта, 1987. – С. 110-130.
41. Голдфруа Ж. Что такое психология: В 2-х т. – М: Просвещение, 1998. – Т. 1.– 496 с. – Т. 2. – 376 с.
42. Готтсданкер Р. Основы психологического эксперимента: Пер. с англ. – М.: Изд-во Моск. унта, 1982. – С. 61-69.
43. Грановская Р. И., Березная И. Я. Интуиция и искусственный интеллект. – Ленинград, 1991.
44. Грегори Р. Л. Глаз и мозг. – Москва, 1970.
45. Громова Е. А. Память и ее резервы. – М.: Педагогика, 1982. – Т. 2 – С. 381-392; Т. 3. – С. 239-254.
46. Губенко О.В. Духовні передумови творчої активності // *Практична психологія та соціальна робота*. – 2001. – № 10.
47. Гуревич К. М. Профессиональная пригодность и основные свойства нервной системы. – М.: Наука, 1970. – 272с.
48. Давыдов В. В. Виды обобщения в обучении. – Москва, 1972.
49. Давыдов В.В. Нерешенные проблемы теории деятельности // *Психологический журнал*. –

1992. – №2.

50. Дембавский Ян. Психология животных / Пер. с пол. – М., 1959.
51. Демидов В.Е. Как мы видим то, что видим. – М., 1979.
52. Дерябин В. С. Чувства, влечения, эмоции. – Ленинград, 1974.
53. Джелали А. Секреты Наполеона. Память. Внимание. Скорочтение. – Харьков, 1995.
54. Дисеев Л. Психология малых групп. Социальные иллюзии и проблемы: Пер. с болг. — М.: Прогресс, 1979. — С. 125-164.
55. Добрович А.Б. Воспитателю о психологии и психогигиене общения. – М., 1986.
56. Добровольська Л. Розвиток пам'яті та уваги // Початкова освіта. – 1999. – № 11.
57. Додонов Б. И. В мире эмоций. К.: Политиздат, 1987. – С. 117-128.
58. Додонов Б. И. Эмоция как ценность. – К.: Политиздат, 1978. – 272 с.
59. Донцов А. И. Проблемы групповой сплоченности. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1979. – 128 с.
60. Донцов А. И. Психология коллектива. Методологические проблемы исследования – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1984. – С. 158-190.
61. Дружинин В.Н. Психология общих способностей. – СПб.: Питер, 2000.
62. Дубровский Д. И. Психические явления и мозг. — М.: Наука, 1971. – С. 17-46.
63. Дьяченко О.М. Об основных направлениях развития воображения у детей // Вопросы психологии. – 1988. – №6.
64. Ермолаев О.Ю., Марютина Т.М., Мешнова Т.А. Внимание школьника. – М., 1987.
65. Жариков Є., Крушельницький Є. Гімнастика для розуму // Завуч. – 1999. – № 4.
66. Занюк С. С. Психологія мотивації: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2002. – 304 с.
67. Зинченко П. И. Непроизвольное запоминание. – Москва, 1961.
68. Иванников В. А. Психологические механизмы волевой регуляции. — М.: Издво Моск. ун-та, 1991. – 141 с.
69. Иванов-Муромский К. А. Мозг и память. – К.: Наук. думка, 1987. – С. 10-12.
70. Изард К. Эмоции человека: Пер. с англ. – М.: МГУ, 1980. – 440 с.
71. Ильин Г.Л. Некоторые проблемы психологии общения // Вопросы психологии. – 1986. – № 2.
72. Ильюченко Р. Ю. Память хорошая, память плохая. – Москва, 1991.
73. Ильясов И. И. Система эвристических приемов решения задач. – Москва, 1992.
74. Каган М. С. Мир общения: Проблема межсубъектных отношений. – М.: Политиздат, 1988. – С. 191-198.
5. Калинин В.К. Классификация волевых качеств. Эмоционально-волевая регуляция поведения и деятельность. – Симферополь, 1983.
76. Калмыкова З. Н. Продуктивное мышление как основа обучаемости. – М.: Педагогика, 1981. – 200с.
77. Кан-Калик В. А. Учителю о педагогическом общении: Кн. для учителя. – М.: Просвещение, 1987. – 189 с.
78. Карнегі Д. Как приобрести друзей й оказывать влияние на людей. 1990.
79. Кириленко Т. С. Виховання почуттів. – Київ, 1989.
80. Китаев-Смык Л. А. Психология стресса. – М.: Наука, 1983. – С. 5-20.
81. Клатцки Р. Память человека. Структура и процессы / Пер. с англ. – Москва, 1978.
82. Кликс Ф. Пробуждающееся мышление: У истоков человеческого интеллекта. – Москва, 1983.
83. Климов Е. А. Индивидуальный стиль деятельности в зависимости от типологических свойств нервной системы. – Казань: Изд-во Казан. Ун-та, 1969. – 278 с.
84. Коваленко А.Б. Психологія розуміння творчих задач. – К., 1994.
85. Кон И.С. В поисках себя: Личность и ее самосознание. – М.: Политиздат, 1984. – 335 с.
86. Короленко Ц. П., Фролова Г. В. Чудо воображения (воображение в норме и патологии). – Новосибирск, 1975.
87. Корсаков И. А., Корсаков Н. К. Наедине с памятью. – Москва., 1984.
88. Коршунова Л. С. Воображение и его роль в познании. – М.: Изд-во Моск. унта, 1979. – С. 23-30.
89. Костюк Г.С. Мислення і його розвиток. Про психологію розуміння // Навчально-виховний

- процес і психічний розвиток особистості. – Київ, 1989.
90. Лапп Д. Улучшаем память – в любом возрасте / Пер. с фр. – Москва, 1993.
91. Лебединський В.В., Никольская О.С. Эмоциональные нарушения в детском возрасте и их коррекция. – М., 1990. – 123 с.
92. Левитина С. С. Можно ли управлять вниманием школьника. – Москва, 1980.
93. Лезер Ф. Тренировка памяти / Пер. с нем. – М., 1995.
94. Леонтьев А. Л. Психология общения: 2-е изд. испр. и доп. – М.: Смысл, 1997. – 365 с.
95. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. – М.: Политиздат, 1975. – 304 с.
96. Леонтьев А.Н. Проблемы развития психики. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1981. – 584 с.
97. Ликсон Ч. Конфликт. – СПб.: Питер: Паблишинг, 1997. – 160 с.
98. Линдсей Г., Норман Д. Переработка информации у человека: Введение в психологию. – Москва, 1974.
99. Лисина М. И. Проблемы онтогенеза общения. – М.: Педагогика, 1986. – С. 11- 17, С. 100-103.
100. Личко А.Е. Психопатии и акцентуации характера у подростков. – Л., 1983.
101. Логвиненко А.Д. Зрительное восприятие пространства. М.: МГУ, 1981.
102. Ломов Б. Ф. Методологические и теоретические проблемы психологии. – М.: Наука, 1984. – С. 258-275.
103. Лук А. Н. Эмоции и личность. – М.: Знание, 1982. – С. 43-45.
104. Лурия А. Р. Маленькая книжка о большой памяти. – М., Изд-во МГУ, 1968.
105. Майерс Д. Социальная психология / Пер. с англ. – СПб.: “Питер”, 1999. – 688 с.
106. Максименко С. Д. Теорія і практика психолого-педагогічного дослідження. – Київ.: Укрвузполіграф, 1990. –
107. Матюгин И. Ю., Асоченская Т. Ю., Банк Й. А. Как развивать внимание и память вашего ребенка. – Москва, 1995.
108. Матюгин И., Рыбникова И. Методы развития памяти, образного мышления, воображения. – Москва, 1996.
109. Матюшкин А.М. Одаренные и талантливые дети // Вопросы психологии. – 1988. – № 4.
110. Мерлин В.С. Очерк интегрального исследования индивидуальности. – М.: Педагогика, 1986. – 253 с.
111. Методологические и теоретические проблемы психологии // Отв. ред. Е. В. Шорохова. – М.: Наука, 1969. – С. 222-229.
112. Мигич П. Как проводить деловые беседы / Сокр. пер. с серб.- хорв. 2-е изд., стер. – Москва, 1987.
113. Милерян Е.А. Психология формирования общетрудовых политехнических умений.- М., 1973. Гл. 1, 7.
114. Мудрик Ф. В. Общение как фактор воспитания школьников. – М.: Педагогика, 1984. – С. 70-107.
115. Небылицын В.Д. Проблемы психологии индивидуальности. М., 2000.
116. Нейрохимические основы обучения и памяти / Под ред. Р. И. Крутикова. – Москва, 1989.
117. Никифоров Г. С. Самоконтроль человека. – Л.: Изд-во Ленингр. ун-та, 1989. – 192 с.
118. Никуленко О.А. Некоторые проблемы теории деятельности.// Вопросы психологии. – 1984. – №4.
119. Обозов Н. Н. Психология межличностных отношений. – Киев, 1990.
120. Обуховский К. Психология влечений человека. – Москва, 1972.
121. Общая психодиагностика / Под ред. А. А. Бодалева, В. В. Столина. – Москва, 1987.
122. Ольшанникова А. Е. Эмоции и воспитание. – М: Знание, 1983. – 80 с.
123. Падриков В. Д., Черемошкина Л. И. Мнемические способности: развитие и диагностика. – Москва, 1990.
124. Первин Лоуренс А., Джон Оливер П. Психология личности. М., 2000.
125. Петровская Л. А. Компетентность в общении: Социально-психологический тренинг. – М.: МГУ, 1989. – 216 с.
126. Петровская Л. А. О понятийной схеме социально-психологического анализа конфликта // Теоретические и методологические проблемы социальной психологии / Под ред. Г. М. Андреевой и Н. Н. Богомоловой. – Москва, 1977.

127. Петровский А. В. Развитие личности и проблема ведущей деятельности // *Вопр. Психологии.* – 1987. – С. 18-21.
128. Пиаже Ж. Речь и мышление ребенка. – Москва, 1994.
129. Півторак Г. Українці. Звідки ми і наша мова. – К., 1993.
130. Платонов К.К. Структура и развитие личности. М., 1986.
131. Плюснин Ю.М., Богатырева О.А., Бюиченков О.Е. Пространственное поведение и социальный статус ребенка в группе // *Вопросы психологии.* – 1993. – № 2.
132. Познавательные процессы и способности в обучении / Под ред. В.Д. Шадрикова.-М., 1990.
133. Познавательные процессы: ощущения, восприятия / Под ред. А.В.Запорожца и др. - М., 1985.
134. Пономарев Л. А. Психология творчества. — М.: Педагогика, 1976.
135. Пospelов Н. Н., Пospelов И. Н. Формирование мыслительных операций у старшеклассников, – М.: Педагогика, 1989. – С. 40-108.
136. Психодиагностика / Под ред. А. А. Бодалева, В. В. Столина. – Москва, 1987.
137. Психология и психофизиология индивидуальных различий / Отв. ред. А. А. Смирнов. – М.: Педагогика, 1997. – С. 89-182.
138. Психология индивидуальных различий: Тексты / Под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер, В.Я. Романова. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1982. – С. 21-58.
139. Психология личности. Хрестоматия. Т.1 и Т.2/ Райгородский Д.Я./ Самара, 1999.
140. Психология творчества /Под ред. Я.А.Пономарева. – М.: Наука, 1990. – 294 с.
141. Рибо Т. Психология чувств. – Киев, 1997. – 206 с.
142. Рогинский Я.Я. Современные проблемы онтогенеза. – М., 1969.
143. Роменец В.А. Історія психології ХІХ - початку ХХ ст. - Л., 1995.
144. Рувинский Л. И., Хохлов С. И. Как воспитать волю и характер. – М.: Просвещение, 1986. – 142 с.
145. Русалов В. М. О природе темперамента и его месте в структуре индивидуальных свойств человека // *Вопросы психологии.* – 1985. – № 11.
146. Русалова М. Н. Экспериментальное исследование эмоциональных реакций человека. – М.: Наука, 1979. – 170 с.
147. Селиванов Л. И. Воля и её воспитание. – М.: Знание, 1976. –64 с.
148. Селье Г. Стресс без дистресса: Пер. с. англ. – Рига: Виеда, 1992. —С. 14-39.
149. Семенов И. Н. Проблемы рефлексивной психологии решения творческих задач. – Москва, 1990.
150. Середа В.Ю. Вчись мислити логічно. – К., 1989.
151. Сидоренко Н. И. Социальные нормы и регуляция человеческой деятельности. – М.: Изд-во РЕА, 1995. – 182 с.
152. Симонов П. В. Эмоциональный мозг. – М: Наука, 1981. – 213 с.
153. Скороходова О.И. Как я воспринимаю, представляю и понимаю окружающий мир. М..1972.
154. Скотт Дж. Г. Конфликты и пути их преодоления. – Киев, 1991.
155. Смирнов С. Д. Психология образа: проблема активности психического отражения. – Москва, 1985.
156. Спиркин А.Г. Происхождение сознания. – М., 1960.
157. Способности и склонности / Под ред. Э.А.Голубевой. – М.: Педагогика, 1989. – 197 с.
158. Степанов О.М. Перенос знань і вмінь як проблема педагогічної психології // *Наукові записки Тернопільського педуніверситету. Серія „Педагогіка і психологія”.* – 1997. – №1(3).
159. Страхов И. В. Психология характера. – Саратов: изд-во Са-рат. пед. ин-та, 1980. – 80 с.
160. Стреляу Я. Роль темперамента в психическом развитии. – М., 1982.
161. Суворова В. В. Психофизиология стресса. – М.: Знание, 1988. – С. 19-56.
162. Талызина Н. Ф. и др. Природа индивидуальных отличий: опыт исследования Близнецовым методом. – М.: Педагогіка, 1991. – С. 3-8.
163. Тигранан Р. А. Стресс и его значение для организма. – М.: Знание, 1988. – С. 6-24.
164. Тихомиров О. К. Психология мышления. – Москва, 1984.
165. Ушакова Т.Н. Проблема внутренней речи // *Вопросы психологии.* – 1985. – № 2.
166. Фабри К.З. Основы зоопсихологии. – М., 1976.

167. Фрейдджер Р., Фейдимен Д. Личность: теории. СПб., 2001.
168. Хеккаузен Х. Мотивация и деятельность: в 2-х т. Пер. с нем. – М.: Педагогика, 1986. – Т. 1. – 408 с.
169. Холл К.С., Линдсей Г. Теории личности. М., 2000.
170. Хорни Г. Память, импринтинг и мозг. – М., 1988.
171. Хорни К. Невротическая личность нашего времени. Самоанализ: Пер. с англ. – М.: Универс. 1993. – 480 с.
172. Хрестоматия по вниманию / Под ред. А. Н. Леонтьева, А. А. Пузырея, В. Я. Романова. – Москва, 1976.
173. Цимбалюк І. М. Психологія. – Рівне: Принт Хаус, 2003.
174. Чайченко Г.М. Фізіологія вищої нервової діяльності. – К., 1993.
175. Чудновский В. Э., Юркевич В. С. Одарённость: дар или испытание. – М.: Знание, 1990. – 80 с.
176. Шабанов П. Д., Бородкина Ю. С. Нарушения памяти и их коррекция. – Ленинград, 1989.
177. Шехтер М. З. Зрительное опознание: закономерности и механизмы. – Москва, 1981.
178. Шостак В. Л. Природа наших ощущений. — Москва, 1983.
179. Щекин Г.В. Как читать людей по их внешнему облику. 2-е издание. К., 1993.
180. Юдин Э. Г. Системный подход и принцип деятельности. – Москва, 1978.
181. Юсупов И. М. Психология взаимопонимания. – Казань, 1991.
182. Якобсон П.М. Эмоциональная жизнь школьника. – Москва., 1966.
183. Ярошевский М.Г. История психологии. – 3-е изд., дораб. – М.: Мысль, 1985. – 575 с.

10. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. ЕНМКД Інженерна психологія <http://elr.tnpu.edu.ua/course/view.php?id=1243>
2. Безкоштовні електронні підручники онлайн (<https://stud.com.ua/psihologiya/>)
3. Навчальні матеріали онлайн. Психологія (<https://pidruchniki.com/psihologiya/>)
4. Бібліотека навчальної і наукової літератури (http://sbiblio.com/biblio/archive/psihologija_i_pedagogika/16.aspx) Безкоштовна бібліотека підручників (<http://www.info-library.com.ua/>)

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються відповідно до критеріїв якості знань. Перескладання модуля відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 30%.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються не більше 5 балів. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, хвороба, міжнародне стажування, участь в представленні соціального проекту) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із викладачем.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (тема 1-3) – робота на практичних та семінарських заняттях, тести	5
Модуль 2 (тема 4-9) – робота на практичних та семінарських заняттях, тести	20
Модуль 3 (теми 10 - 11) – самостійне опрацювання	
Модуль 4 (теми 12 -13) – робота на практичних та семінарських заняттях, тести	5
Модуль 5 (тема 14) – самостійне опрацювання	-

Модуль 6 (теми 15-16) – робота на практичних та семінарських заняттях, тести	5
Модуль 7 (тема -17) – робота на практичних та семінарських заняттях, тести	5
Самостійна робота	5
ІНДЗ	25
Підсумковий контроль (теми 1 - 17) – тести	30

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90 – 100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом